

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

RAPORT
I
AVOKATIT TË POPULLIT

A. nr. 633/2022

Mefail Cakolli

**në lidhje me zvarritjen e procedurës në Gjykatën Themelore në Prishtinë për lëndën C.
nr. 1751/16**

Drejtuar:

**Znj. Albina Shabani-Rama, kryetare
Gjykata Themelore në Prishtinë**

Prishtinë, më 12 dhjetor 2023

Qëllimi i raportit

1. Qëllimi i këtij raporti është tërheqja e vëmendjes së Gjykatës Themelore në Prishtinë (GjThP), lidhur me nevojën e ndërmarjes së veprimeve përkatëse për shqyrtimin dhe vendosjen për lëndën C. nr. 1751/16, pa vonesa të mëtutjeshme.
2. Ky raport është i bazuar në ankesën individuale të z. Mefail Cakollit (në tekstin e mëtejshëm: ankuesi) dhe mbështetet në faktet dhe në provat e ankuesit si dhe në shkresat e lëndës, të cilat i posedon Avokati i Popullit, lidhur me zvarritjen e procedurës gjyqësore në lëndën C. nr. 1751/16.

Baza ligjore

3. Sipas nenit 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore.”*
4. Po ashtu, Ligji nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit, neni 16, paragrafi 8, përcakton: *“Avokati i Popullit mund të jep rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësor. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe në procedura tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurave.”*

Përmbledhje e fakteve

5. Sipas shkresave të lëndës dhe informacioneve që i posedon Avokati i Popullit, ankuesi, më 2 shkurt 2017, kishte paraqitur një propozim për sigurimin e kërkesëpadisë duke i propozuar GjThP-së caktimin e masës së sigurimit për ndalimin e ndryshimin e gjendjes ekzistuese tek prona e paluajtshme, derisa të përfundojë çështja kontestuese lidhur me padinë e parashtruar në GjThP, e datës 5 gusht 2016, kundër Komunës së Prishtinës.
6. Lidhur me këtë ankuesi ka njoftuar se më 1 gusht 2023 është caktuar një seancë lidhur me propozimin e masës së sigurimit.

Instrumentet ligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës

7. Kushtetuta e Republikës së Kosovës, në nenin 21, përcakton: *“Republika e Kosovës mbron dhe garanton të drejtat e njeriut dhe liritë themelore [...]”*
8. E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm përcaktohet me nenin 31.1 të Kushtetutës: *“Çdo kujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.”*
9. Po ashtu mbrojtja gjyqësore e të drejtave, e përcaktuar me nenin 54 të Kushtetutës, parasheh: *“Çdo kush gëzon të drejtën e mbrojtjes gjyqësore në rast të shkeljes ose mohimit të ndonjë të drejte të garantuar me Kushtetutë ose më ligj, si dhe të drejtën në mjete efektive ligjore nëse konstatohet se një e drejtë e tillë është shkelur.”*
10. Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (KEDNj), sipas Kushtetutës së Republikës së Kosovës, është dokument ligjor drejtpërdrejt i zbatueshëm në Republikën e Kosovës dhe ka prioritet, në rast konflikti,

ndaj dispozitave, ligjeve dhe akteve të tjera të institucioneve publike.¹ Ndërsa paragrafi 1 i nenit 6 të KEDNj-së garanton:

“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve civile, çdo njëri ka të drejtë për një proces të drejtë dhe të hapur brenda një afati të arsyeshëm kohor.”

11. Ndërsa neni 13 i KEDNj-së përcakton:

“Çdo person, të cilit i kanë shkelur të drejtat dhe liritë e njohura me këtë Konventë, ka të drejtë të paraqesë një ankim efektiv përpara një instance kombëtare, edhe kur kjo shkelje ka qenë kryer nga persona që veprojnë brenda ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare.”

12. Ligji nr. 06/L-054 për Gjykatat, në nenin 7, paragrafi 2, përcakton:

“Çdo person ka qasje të barabartë në gjykata dhe askujt nuk i mohohet e drejta në gjykim të drejtë, në përputhje me procedurën e rregullt ligjore ose të drejtë në mbrojtje të barabartë me ligj. Çdo person fizik apo juridik ka të drejtë në gjykim të drejtë dhe brenda afatit të arsyeshëm kohor.”

13. Ndërsa neni 7, paragrafi 5, i Ligjit për Gjykatat përcakton:

“Të gjitha gjykatat duhet të funksionojnë në mënyrë të shpejtë dhe efikase për të siguruar zgjidhjen e shpejtë të lëndëve.”

Analiza ligjore

14. Avokati i Popullit tërheq vëmendjen tek neni 53 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës, sipas të cilit, të drejtat dhe liritë e njeriut interpretohen në harmoni me vendimet e praktikave të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GjEDNj).

15. Në raste të shumta, GjEDNj-ja ka theksuar se e drejta e palës që për çështjen e tij të vendoset në afat të arsyeshëm kohor, paraqet element qenësor të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm.

16. Avokati i Popullit rikujton se, sipas praktikës së GjEDNj-së, në çështjet civile koha e llogaritjes së kohëzgjatjes së procedurës fillon të ecë normalisht qysh me paraqitjen e padisë në gjykatë (shih *Luli dhe të tjerët kundër Shqipërisë*, sidomos paragrafin 88. Shih gjithashtu *Anogianakis kundër Greqisë*, nr.22510/09, vendim Komiteti, §21, GjEDNj, 12.6.2012, *Mavrakis kundër Greqisë*, nr.21591/13, vendim Komiteti, §10, GjEDNj 7.9.2017) e deri në kohën kur çështja ka përfunduar dhe/ose aktgjykimi është ekzekutuar (shih *Estma Jorge kundër Portugalisë*, NR.16/1997/800/1003, §35 vijues, GjEDNj 21.4.1998).

17. Avokati i Popullit rikujton se GjEDNj-ja, pasi përcakton periudhën e llogaritjes së kohëzgjatjes së procedurës, analizon elemente të tjera për të arritur në përfundimin nëse kriteri i gjykimit të drejtë, në kuptimin e kohëzgjatjes së procedurës, është respektuar apo jo. GjEDNj-ja merr për bazë kompleksitetin e çështjes, sjelljen e autoriteteve, sjelljen e kërkuesit dhe rëndësinë e çështjes për kërkuesin.

18. Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës ka nxjerrë një numër aktgjykimesh, ku ka konstatuar shkeljen e nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës dhe të nenit 6 [E drejta për një proces të rregullt] të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke i shtjelluar parimet e përgjithshme të praktikës së saj

¹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 22.

gjyqësore dhe të praktikës së GjEDNj-së, duke aplikuar të njëjtat në rrethanat e rasteve që janë ngritur për vlerësim. Gjykata Kushtetuese, sipas këtyre parimeve, ka vlerësuar se përlllogaritja e shtrirjes në kohë e procedurave fillon në momentin kur gjykata kompetente vihet në lëvizje, me kërkesë të palëve, për vendosjen e një të drejte apo interesi legjitim të pretenduar dhe vazhdon deri në nxjerrjen dhe zbatimin e një vendimi gjyqësor përfundimtar nga një instancë e fundit kompetente gjyqësore. Ndërsa arsyeshmëria e kohëzgjatjes së procedurës duhet të vlerësohet në dritën e rrethanave të rastit, bazuar në: (i) ndërlikueshmërinë e rastit; (ii) sjelljen e palëve në procedurë; (iii) sjelljen e gjykatës kompetente ose të autoriteteve të tjera publike; si dhe (iv) rëndësinë e asaj çfarë rrezikon parashtruesi i kërkesës në kontest (Shih rastet: KI06/21, Dragan Mihajloviq, Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së procedurave në Gjykatën e Apelit të Republikës së Kosovës, përkitazi me lëndën Ac. nr. 3930/2016, datë 22 dhjetor 2022; KI177/19, parashtrues NNT “Sokoli”, Aktgjykim i 16 prillit 2019, paragrafët 96-106; KI19//21, parashtrues Sadik Pllana, Aktgjykim i 11 gushtit 2022, paragrafi 85).

19. Në rastin në fjalë, Avokati i Popullit rithekson se perioda përkatëse për t’u shqyrtuar propozimi i ankuesit fillon prej datës 2 shkurt 2017, datë kjo kur paditësi kishte paraqitur në GjThP propozimin për masën e sigurimit dhe gjykata kishte caktuar seancë tek më 1 gusht 2023, pra me një zvarritje për më shumë se 6 vjet për nxjerrjen e një vendimi procedural.
20. Arsyetimi i GjThP-së se ka një numër të madh të lëndëve të vjetra, të cilave u është dhënë përparësi, nuk është i qëndrueshëm, ngase nuk e arsyeton vonesën për më shumë se 6 vjet vetëm për ta filluar procedurën me një vendim të ndërmjetëm, pa u lëshuar fare në çështjen kryesore. GjEDNj-ja, në rastin *Mishgjoni kundër Shqipërisë* §59, ka shprehur qëndrimin: “Gjykata nuk mund të pranojë argumentet e qeverisë se ndryshimet në përbërjen e Këshillit të Lartë të Drejtësisë në vitin 2005 dhe rifokusimi i prioriteteve të saj mund të justifikojnë një vonesë gati katërvjeçare në rishqyrtimin e çështjes së kërkuarit. [...] Për më tepër, Gjykata rikujton se u takon Shteteve Kontraktuese të organizojnë sistemet e tyre ligjore në mënyrë të tillë që autoritetet kompetente të mund të përmbushin kërkesat e nenit 6 të Konventës, duke përfshirë detyrimin për të dëgjuar çështjet brenda një kohe të arsyeshme (shih *Makarova k. Ruisë*, nr.23554/03, § 42, 1 tetor 2009).”
21. Njëkohësisht, mungesa e mjeteve efektive në shkeljen e së drejtës për proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme, siç është e garantuar me nenin 6 të KEDNj-së, përbën shkelje të nenit 13 të KEDNj-së.
22. Për sa i përket zbatueshmërisë së nenit 13, Avokati i Popullit rikujton se GjEDNj-ja disa herë e ka theksuar se vonesat e mëdha në administrimin e drejtësisë, në rastet kur palët në procedurë nuk kanë mjete efektive për ankim në rastet e zvarritjes së procedurave gjyqësore, përbëjnë kërcënim për sundimin e ligjit brenda rendit ligjor vendor (shih Aktgjykimin në rastin *Bottazi kundër Italisë*, më 28 korrik 1999, dhe Aktgjykimin në rastin *Di Mauro kundër Italisë*, më 28 korrik 1999).
23. Neni 13 i KEDNj-së pasqyron në mënyrë të drejtpërdrejtë obligimin e shtetit që fillimisht t’i mbrojtë të drejtat e njeriut përmes sistemit të tij ligjor, duke vendosur me këtë rast një garanci shtesë, për një individ, që e bën të mundur që ai/ajo t’i gëzojë të drejtat në mënyrë efektive. Nëse shikohet nga kjo perspektivë, e drejta e një individi për

proces të rregullt brenda një kohe të arsyeshme do të jetë më pak efikase, nëse nuk ekziston mundësia që së pari ta parashtrojë këtë ankesë te një autoritet vendor. Kërkesat e nenit 13 mbështesin kërkesat e nenit 6 (shih aktgjykimin *Kudla kundër Polonisë*). Kështu, neni 13 garanton një mjet ankimi efektiv te një autoritet vendor, për një shkelje të pohuar të kërkesave të nenit 6, për ta shqyrtuar një rast gjyqësor brenda një kohe të arsyeshme. Pasi rasti në fjalë ka të bëjë me ankesën lidhur me kohëzgjatjen e procedurës, neni 13 i Konventës është i zbatueshëm.

24. Lidhur me kërkesat e nenit 13, Avokati i Popullit përkujton se efekti i këtij neni është ekzistenca e një mjeti ligjor vendor që merret me substancën e "*një ankese të kontestueshme*" sipas Konventës dhe të lejojë lehtësimin përkatës (shih, p.sh. aktgjykimin në rastin *Kaya k. Turqisë*, më 19 shkurt 1998). Çfarëdo mjeti i tillë duhet të jetë efektiv si në praktikë ashtu edhe në ligj (shih, p.sh. aktgjykimin në rastin *Ilhan k. Turqisë*, më 27 qershor 2000).
25. Lidhur me ankesën për zvarritje të procedurës gjyqësore, Avokati i Popullit rikujton se "mjetet efektive" në kuptim të nenit 13 do të duhej të kishin qenë në gjendje ta parandalonin shkeljen e pohuar apo vazhdimin e saj, ose ta ofronin përmirësimin adekuat për çfarëdo shkelje që tashmë kishte ndodhur (shih aktgjykimin e lartpërmendur *Kudla*).
26. Në sistemin tonë të brendshëm nuk ekziston një mekanizëm ligjor, përmes së cilit ankuesi do të kishte mundur të ankohej për zvarritje të procedurës, për të arritur çfarëdo lehtësimi në formë të parandalimit apo të kompensimit.

Konstatimet e Avokatit të Popullit

27. Zvarritjet e procedurës gjyqësore shkaktojnë pasoja serioze në sundimin e ligjit dhe në mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Zvarritja e rastit gjyqësor në fjalë, e cila, sipas praktikës së GjEDNj-së, fillon të llogaritet nga dita e paraqitjes së padisë, që në rastin konkret është data 4 maj 2017, pa vendim përfundimtar, shkel:
 - të drejtën për gjykim të drejtë, proces të rregullt, brenda një afati të arsyeshëm kohor të përcaktuar dhe të mbrojtur me nenin 31 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 6 të KEDNj-së;
 - të drejtën për mjete efektive juridike, të mbrojtura me nenin 32 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe me nenin 13 të KEDNj-së;
 - të drejtën për mbrojtje gjyqësore të të drejtave të përcaktuara në nenin 54 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës.
28. Duke u bazuar në të lartcekurat, Avokati i Popullit, në pajtim me nenin 135, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës: "[...] ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa, nëse vëren shkelje të drejtave dhe lirive të njeriut nga ana e organeve të administratës publike dhe organeve të tjera shtetërore.", dhe në nenin 16, paragrafi 8, të Ligjit për Avokatin e Popullit, sipas të cilit: "Avokati i Popullit mund të jap rekomandime të përgjithshme për funksionimin e sistemit gjyqësorë. Avokati i Popullit nuk do të ndërhyjë në rastet dhe procedurat tjera ligjore që janë duke u zhvilluar para gjykatave, përveç rastit kur ka zvarritje të procedurës."; bazuar në analizën ligjore të mësipërme, në cilësinë e rekomanduesit, duke iu referuar argumenteve të lartpërmendura, me qëllim të përmirësimit të punës në sistemin gjyqësor të Kosovës, i

REKOMANDON

Gjykatës Themelore në Prishtinë:

- Pa vonesa të mëtutjeshme t'i ndërmarrë të gjitha veprimet përkatëse për shqyrtimin e propozimit për vendosjen e masës së sigurimit lidhur me lëndën C. nr. 1751/16.

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3, të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (“Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e Kosovës, është i detyruar t’u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t’i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”) dhe me nenin 28 të Ligjit nr. 05/L-019 për Avokatin e Popullit (“Autoritetet, të cilave Avokati i Popullit u ka drejtuar rekomandim, kërkesë ose propozim për ndërmarrjen e veprimeve konkrete, [...] duhet të përgjigjen brenda afatit tridhjetë (30) ditor. Përgjigjja duhet të përmbajë arsyet me shkrim për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë”), ju lutemi mirësisht të na informoni për veprimet e ndërmarra lidhur me çështjen në fjalë.

Me nderime,

Naim Qelaj

Avokat i Popullit

